

Ommetje door het achterland van de oostelijke Limes

De Romeinse Limes loopt dwars door Nederland, maar begint of eindigt niet bij Lobith. Van daaraf buigt die grenslijn stroomopwaarts met de Rijn mee naar het zuidzuidoosten via Xanten en Keulen naar Bonn, waarna de Provincia Germania Inferior (Neder-Germanië) overgaat in de Provincia Germania Superior (Opper-Germanië).

Naast de noordelijke is er dus een oostelijke Limes van het Romeinse Rijk. Van dit deel vormden de vruchtbare lössgronden van wat nu Zuid-Limburg is het achterland.

Dit gebied had in de Romeinse oudheid een robuuste infrastructuur. Vanaf Colonia Agrippina (Keulen) liep een heerbaan via Coriovallum (Heerlen) naar Atuatuca Tungrorum (Tongeren) en verder. Deze Via Belgica werd vanaf de 2de eeuw bij Coriovallum gekruist door de weg vanuit Aquae Granni (Aken) via Teudurum (Tudderen) en Sablones (Venlo) naar Castra Vetera (Xanten). In onze tijd spreken we van de Via Traiana. Marcus Ulpius Traianus was keizer van 98 tot 117. Naar hem werd de oorspronkelijke legerplaats Castra Vetera 'Colonia Ulpia Traiana' genoemd.

Ten westen van de Maas werd in de 4de eeuw de Via Mosae aangelegd, ook wel Via Valentiniana genoemd naar keizer Valentinianus (365-374), die in 368 Cuijk zou hebben bezocht. Deze weg liep van Maastricht via Blariacum (Blerick) en Ceuclum (Cuijk) naar Nijmegen.

Op grond van enkele aanwijzingen wordt vermoed dat er ook een verbindingsweg is geweest van Maastricht naar Tudderen. De mogelijkheid bestaat dat deze bij Munstergeleen de Geleenbeek heeft gekruist.

In het beekdal bij Geleen en Munstergeleen zijn op verschillende plaatsen nederzettingen gevonden die gerekend worden tot de bandkeramische cultuur, een van de oudste landbouwculturen van Midden- en West-Europa.

In de afgelopen vijf jaar is bij Munstergeleen door het samenwerkingsproject Corio Glana de Geleenbeek en het beekdal op de schop genomen. De beek meandert weer en het beekdal is voor een deel heringericht.

De vondst van een munt (op 18 juli 2016), uitgegeven door keizer Constantijn, heeft aanleiding gegeven tot een monument in het Geleenderveld: de Romulus en Remussteen. Op een maaskei van ca. 2.750 kg zijn aan weerszijden muntmedaillons bevestigd met een doorsnee van 40 cm. Aan de ene kant de beeldenaar (25 x vergroot) met de godin Roma, aan de andere kant de keerzijde met Romulus en Remus gezoogd door de wolvin. Door deze munt wordt niet alleen de mythe verteld van de stichting van Rome maar ook het historische verhaal van Constantijns besluit een nieuwe rijkshoofdstad te stichten in het oosten.

Een drietal vitrines in het dorp laten andere vondsten zien: uit de bandkeramische periode, uit de Romeinse tijd en uit de tussenliggende tijden en latere tijd.

Langs de (deels vernieuwde) Geleenbeek is een wandelroute uitgezet, globaal genomen tussen de NS-stations Sittard en Geleen Oost. Behalve de eerder genoemde Romulus en Remussteen bezichtigen we de Glanissteen die Geleen en Munstergeleen in verband brengt met het Keltische Glanum (in de Provence) dat tot in de Romeinse tijd een heiligdom had voor de brongod Glanis.

Ter gelegenheid van de Romeinenweek 2020 zal op zondag 26 april een ommetje worden gemaakt langs deze objecten.

De wandeling zal om 13.30 uur starten vanaf Peterstraat 1 (voormalig raadhuis, nu huisartsenpraktijk), 6151 EA Munstergeleen. Duur van de wandeling: 2,5 uur.

Bijsschrift foto: De Keltische brongod Glanis uitgehouwen op een maaskei als Romeinse riviergod.